

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ, ІСТОРИЧНІ,
ФІЛОСОФСЬКІ ТА ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

УДК 342.72

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-127-132

Ірина ГРИЦАЙ©

доктор юридичних наук, професор
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ПОНЯТТЯ «ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОЇ ОСОБИ»
В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ ТА ШЛЯХИ
ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Досліджено поняття «внутрішньо переміщена особа» у законодавстві України та міжнародних правових актах, розглянуто теоретико-правові підходи щодо поняття «внутрішньо переміщена особа», охарактеризовано співвідношення його з іншими суміжними категоріями.

Вивчення поняття «внутрішньо переміщена особа», з одного боку, має практичний сенс, по-перше, вказана правова категорія повинна відповідати нормам міжнародного права та узгоджуватися із законодавством країн ЄС, по-друге, правильність формулювання цього поняття обумовлює особливості правового статусу внутрішньо переміщених осіб у державі, їх правовий, соціальний захист та недопущення зловживання правами.

Зазначено, що основними критеріями, які характеризують і відрізняють поняття «внутрішньо переміщена особа» від суміжних правових категорій, є обов'язкове перебування особи на території країни та причини, які змусили особу залишити постійне місце проживання.

Ключові слова: внутрішньо переміщена особа, переселенець, біженці, поняття, термінологія, законодавство, статус внутрішньо переміщеної особи.

Постановка проблеми. Військова агресія російської федерації проти України змусила мільйони громадян змінити своє місце проживання та переселитися в інші регіони нашої держави. І цей процес до сьогодні триває. Масове переміщення людей спричинило появу великої кількості внутрішньо переміщених осіб, нових для держави проблем щодо їх забезпечення, передусім щодо соціального захисту, працевлаштування, забезпечення житлом, пенсійних виплат, грошових допомог, медичної допомоги.

За даними Уповноваженого Верховної Ради з прав людини 4,9 млн громадян України стали внутрішньо переміщеними особами. З них 30 % становлять пенсіонери та особи з інвалідністю. Фактично, кожна друга сім'я – це сім'я, яка має одного або більше дітей. 13 млн громадян України залишаються в районах інтенсивних бойових дій та на тимчасово окупованій території. 7,9 млн осіб виїхали за межі країни, шукаючи притулку за кордоном, це 20 % фактичного населення нашої держави [1].

У зв'язку з цим актуальним не тільки для юридичної науки, а й для практики є визначення змісту поняття «внутрішньо переміщена особа», співвідношення його з таким поняттям, як «біженець», «особа, яка потребує додаткового або тимчасового притулку». Дослідження цього поняття, з одного боку, має практичний сенс, бо, по-перше, вказана правова категорія повинна відповідати й нормам міжнародного права та узгоджуватися із законодавством країн ЄС, по-друге, правильність формулювання цього поняття обумовлює особливості правового статусу внутрішньо переміщених осіб у державі, їх правовий, соціальний захист та недопущення зловживання правами.

© І. Грицай, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5467-839X>

irinagritsay86@gmail.com

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми.

Дослідженню правового статусу внутрішньо переміщених осіб останнім часом приділяється значна увага представниками теорії права, адміністративного права, права соціального забезпечення. Варто відмітити роботи таких дослідників у цій сфері, як І. Басова, К. Крахмальова, М. Кібець, В. Михайловський, Л. Наливайко, А. Орешкова, О. Фісенко, Д. Чижова та ін. Незважаючи на наявність наукових робіт, присвячених окремим аспектам правового регулювання статусу внутрішньо-переміщених осіб, окремих наукових досліджень змісту цього поняття недостатньо.

Метою статті є визначення поняття «внутрішньо переміщена особа» в законодавстві України та міжнародних правових актах та формулювання пропозицій до законодавства щодо використання поняття «внутрішньо переміщена особа».

Виклад основного матеріалу. Для правильного розуміння змісту поняття «внутрішньо переміщена особа» варто звернутися до історичної ретроспективи становлення та розвитку цього поняття у вітчизняному законодавстві, розмежування його з іншими суміжними категоріями. На нашу думку, це дасть змогу визначити шляхи удосконалення правового статусу внутрішньо переміщених осіб, не повторювати помилки, які мала держава у минулому.

В Україні масове явище внутрішньо переміщених осіб виникло після 26.04.1986 у зв'язку з аварією на Чорнобильській атомній електростанції. Уперше на законодавчому рівні статус внутрішньо переміщених осіб урегульовано з прийняттям Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.12.1991 та Постанови Кабінету Міністрів України «Про Порядок відселення та самостійного переселення громадян з територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС» від 16.12.1992. До зазначених нормативно-правових актів питання, які стосувалися внутрішнього переміщення, регулювала Постанова Ради Міністрів Української РСР «Про додаткові заходи щодо посилення охорони здоров'я та поліпшення матеріального становища населення, яке проживає на території, що зазнала радіоактивного забруднення в результаті аварії на Чорнобильській АЕС» від 14.12.1989 [2].

Аварія на ЧАЕС спричинила вимушену зміну місця проживання не однієї тисячі мешканців. Останні фактично набули статусу внутрішньо переміщених осіб та, як неодноразово зазначалося вище, автоматично стали категорією, що є соціально незахищеною та потребує додаткового соціального захисту з боку держави. Аварія на Чорнобильській АЕС спричинила появу в пострадянському просторі нової категорії громадян з окремим правовим статусом, хоча офіційно їх ніхто не означував як внутрішньо переміщені особи. Вони потребували особливого державного соціального забезпечення з усіх галузей суспільного життя (житло, соціально-побутове, медичне забезпечення, грошові виплати, працевлаштування тощо) [3, с. 31].

В цей період часу було ухвалено низку нормативно-правових актів, які визначали правовий статус цієї категорії осіб, зокрема Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» [4], Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі посвідчень особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» тощо. Однак особи, які постраждали від аварії на ЧАЕС, як внутрішньо переміщені особи не визнавалися.

Вперше поняття «внутрішньо переміщена особа» було запропоновано в Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». У ст. 1 Закону під внутрішньо переміщеною особою розуміється громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання внаслідок або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [5].

Варто також звернути увагу на те, що поняття «внутрішньо переміщена особа» було сформульовано у нормах міжнародного права і починаючи з 2014 р. цей термін було запозичено у вітчизняне законодавство. В цьому контексті цікавим вбачається розмежування таких понять, як «біженець» та «внутрішньо переміщена особа», які є міжнародно-правовими категоріями і мають спільне коріння.

Перші згадки про одночасне використання понять «біженець» та «переміщена

особа» здійснюються у статуті ООН. «Переміщені особи» були визначені як особи, що були вислані з країни громадянства або місць попереднього звичного проживання внаслідок дій нацистських, фашистських або тих, що брали участь у Другій світовій війні на їхньому боці режимів, або були змушені залишити їх (Частина I, Розділи «А» і «В»). У 1950-х і 1960-х рр. у міжнародному праві закладаються основні інституційні й інструментальні підвалини захисту прав «біженців», вдосконалюється і саме поняття. Тож у 1951 р. в Організації Об'єднаних Націй створено Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців, 28 липня 1951 р. у Женеві ухвалено Конвенцію про статус біженців, а у 1967 р. – 14 Протокол про статус біженців [6, с. 90]. Окрім цих міжнародних актів універсального значення, у 1969 році ухвалено також регіональну Конвенцію про біженців в Африці Організації африканської єдності [7, с. 13–14].

Хоча поняття біженця і внутрішньо переміщеної особи дійсно мають багато спільних рис, між ними є також низка достатньо принципових відмінностей правового, а також політичного характеру. Розуміння цих відмінностей є істотним в контексті формування як загальноукраїнської, так і європейської міграційної політики та забезпечення належного адміністративно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб [7, с. 14].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового притулку» біженець – особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань [8].

Порівнюючи тлумачення понять «біженець» та «внутрішньо переміщена особа» можна констатувати такі відмінності. По-перше, це громадянство у поєднанні з місцем перебування особи, де виникли певні обставини. Біженці перебувають поза межами країни свого громадянства і покинули її з певних причин, які прописані в Законі України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового притулку». Внутрішньо переміщені особи – це особи, які вимушено переселилися всередині країни з причин уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Отже, виконаний нами аналіз визначення поняття «біженець» (відповідно до статті 1 Конвенції про біженців 1951 р.) та поняття «внутрішньо переміщеної особи» (відповідно до пункту 2 Преамбули Керівних принципів Організації Об'єднаних Націй з питань внутрішнього переміщення) дозволяє зробити висновок про те, що причиною міграції біженців є «добре обґрунтований страх переслідування через расу, релігію, національність, 19 приналежність до певної соціальної групи чи політичні погляди» (стаття 1 Конвенції) [10]. Однак у випадку з внутрішньо переміщеними особами причини, що зумовлюють вимушене чи примусове внутрішнє переміщення, є більш загальними і переважно стосуються груп чи маси людей, які переміщуються «зокрема, в результаті або з метою уникнення наслідків збройного конфлікту, ситуацій загального насильства, порушення прав людини або природних чи спричинених людиною катастроф» (пункт 2, Вступ) [10; 7, с. 118–19].

Це, на нашу думку, є головними відмінностями між такими особами, як «біженець» і «внутрішньо переміщена особа». Тому змішування цих понять і, відповідно, статусу цих осіб не можна.

Одним із основних актів, що визначає статус внутрішньо переміщених осіб у міжнародному праві, є Керівні принципи з питань внутрішнього переміщення. Відповідно до Преамбули цих принципів внутрішньо переміщеними особами вважаються особи або групи осіб, які були змушені покинути свої будинки або місця постійного проживання, зокрема внаслідок або з метою уникнення наслідків збройного конфлікту, ситуації загального насильства, порушень прав людини, стихійних або антропогенних лих і які не перетнули міжнародно визнаний державний кордон [11]. Відмінність такого тлумачення терміна «внутрішньо переміщена особа» з тим, яке надається у Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених

осіб» полягає в тому, що згідно з нормами міжнародного права ними можуть вважатися і групи осіб. І вказується важливий критерій – неперетинання такою особою державного кордону.

Цікавими є спроби в юридичній науці ввести термін «вимушений переселенець». Спостерігається і тенденція до звуження поняття «внутрішньо переміщеної особи» лише до громадян, що можемо зустріти у працях О. Котляр, О. Малиновської [7, с. 23; 12, с. 29]. Вважаємо впровадження нових термінів або звуження наявного недоцільним з огляду на те, що законодавче тлумачення поняття «внутрішньо переміщена особа» найбільш повно узгоджується із загальноновизнаною міжнародною термінологією.

Варто також звернути увагу на термін «евакуація». Евакуація являє собою примусову міграцію, організований процес вивезення цивільного населення, підприємств, установ, майна, худоби та інших цінностей з місцевості, у разі збройної агресії проти держави, терористичного акту, стихійного лиха, аварій, катастроф, а також з місцевості, в якій мають здійснюватися важливі господарські перетворення (риття каналу, затоплення території під час будівництва гідроелектростанції тощо). Також у процесі евакуації передбачено планомірне вивезення (виведення) у безпечні місця із районів бойових дій військ, військовополонених, поранених, хворих, пошкодженої зброї / техніки, майна (трофеїв), інших матеріальних / культурних цінностей [13 с. 42; 14]. Звідси виникає питання, який статус отримують особи, яких було евакуйовано порівняно зі статусом «внутрішньо переміщена особа». Це питання потребує чіткого оформлення у законодавстві.

Треба звернути увагу на тому, що зараз у чинному законодавстві є наявність неузгодженої термінології і паралельне вживання разом з поняттям «внутрішньо переміщена особа» таких понять, як «переселенець» (Порядок виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території [15] або «особи, які... переселилися з тимчасово окупованої території, району проведення антитерористичної операції» (Про особливості реалізації прав деяких категорій осіб на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [16]). На нашу думку, потрібно внести зміни у законодавство, щоб усунути різноманіття термінологічних визначень стосовно такої категорії громадян, як внутрішньо переміщені особи.

Висновки. Підсумовуючи викладене, необхідно зазначити, що наявне в законодавстві поняття «внутрішньо переміщена особа» повною мірою відповідає ustalеній у міжнародному праві термінології. Водночас треба розрізняти це поняття із суміжними правовими категоріями, що є в нормах міжнародного права (біженці, особа, яка потребує додаткового або тимчасового захисту), та внести зміни у чинне вітчизняне законодавство стосовно уніфікації термінології. Основними критеріями, що характеризують і відрізняють поняття «внутрішньо переміщена особа» від суміжних правових категорій, є обов'язкове перебування особи на території країни та причини, які змусили особу залишити постійне місце проживання.

Список використаних джерел

1. Омбудсмен назвал количество внутренних переселенцев в Украине. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2022/12/14/novyna/suspilstvo/ombudsmen-nazvav-kilkist-vnutrishnix-pereselencziv-ukrayini>
2. Внутрішньо переміщені особи. URL : <https://vue.gov.ua/>.
3. Басова І. С. Внутрішньо переміщена особа як суб'єкт права соціального забезпечення : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2019. 216 с.
4. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.1991. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/796-12/page>.
5. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 № 1706. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
6. Дзюбановський Ю. Еволюція концепції біженців. *Міграція і толерантність в Україні* : зб. статей ; за ред. Ярослава Пилинського. Київ : Стило, 2007. С. 83–92.
7. Крахмальова К. О. Адміністративно-правове забезпечення статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2017. 210 с.
8. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>.

9. Convention and Protocol relating to the Status of Refugees. URL : <http://www.unhcr.org/protection/basic/3b66c2aa10/convention-protocol-relatingstatus-refugees.html>.
10. United Nations Guiding Principles on Internal Displacement. URL: <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G98/104/93/PDF/G9810493.pdf?OpenElement>.
11. Керівні принципи з питань внутрішнього переміщення. URL : <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/IDPersons/GPUkrainian.pdf>.
12. Малиновська О. А. Шляхи вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб і деякі уроки із зарубіжного досвіду : аналітична записка. С. 1–32. URL : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/migrac_prob1-a598d.pdf.
13. Капінус О. Я. Особливості державної політики щодо внутрішньо переміщених осіб в Україні : дис. ... канд. наук з держ. управл. : 25.00.01 / Харків. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Харків, 2021. 215 с.
14. Юридична енциклопедія : у 6-и т. / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.). Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1998. Т. 2 : Д – Й. 744 с.
15. Порядок виплати компенсації громадянам за втрачене нерухоме майно у разі відселення або самостійного переселення з радіоактивно забрудненої території : постанова Кабінету Міністрів України від 18.11.2009 № 1243. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1243-2009-%D0%BF#Text>.
16. Про особливості реалізації прав деяких категорій осіб на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 531. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/531-2014-%D0%BF#Text>.

Надійшла до редакції 08.12.2022

References

1. Ombudsmen nazvav kilkist vnutrishnikh pereselentsiv v Ukraini [The Ombudsman named the number of internally displaced persons in Ukraine]. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2022/12/14/novyna/suspilstvo/ombudsmen-nazvav-kilkist-vnutrishnix-pereselencziv-ukrayini>. [in Ukr.].
2. Vnutrishno peremishcheni osoby [Internally displaced persons]. URL : <https://vue.gov.ua/>. [in Ukr.].
3. Basova, I. S. (2019) Vnutrishno peremishchena osoba yak subiekt prava sotsialnoho zabezpechennia [An internally displaced person as a subject of social security law] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.05 / In-t derzhavy i prava im V. M. Koretskoho NAN Ukrayiny. Kyiv, 216 p. [in Ukr.].
4. Pro status i sotsialnyi zakhyst hromadian, yaki postrazhdaly vnaslidok Chornobylskoi katastrofy [On the status and social protection of citizens who suffered as a result of the Chernobyl disaster] : Zakon Ukrainy vid 28.02.1991. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/796-12/page> [in Ukr.].
5. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons] : Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 № 1706. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> [in Ukr.].
6. Dziubanovskyi Yu. (2007) Evoliutsiya kontseptsii bizhentsiv. Mihratsiia i tolerantnist v Ukraini [Evolution of the concept of refugees. Migration and tolerance in Ukraine] : zb. statei / za red. Yaroslava Pylynskoho. Kyiv : Stylos, pp. 83–92. [in Ukr.].
7. Krakhmalyova, K. O. (2017) Administratyvno-pravove zabezpechennia statusu vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Administrative and legal provision of the status of internally displaced persons in Ukraine] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07 / In-t derzhavy i prava im V. M. Koretskoho NAN Ukrayiny. Kyiv, 210 p. [in Ukr.].
8. Pro bizhentsiv ta osib, yaki potrebuiut dodatkovoho abo tymchasovoho prytluku [On refugees and persons in need of additional or temporary protection] : Zakon Ukrainy vid 08.07.2011. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>. [in Ukr.].
9. Convention and Protocol relating to the Status of Refugees. URL : <http://www.unhcr.org/protection/basic/3b66c2aa10/convention-protocol-relatingstatus-refugees.html>
10. United Nations Guiding Principles on Internal Displacement. URL: <https://documents-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G98/104/93/PDF/G9810493.pdf?OpenElement>.
11. Kerivni pryntsyipy z pytan vnutrishnoho peremishchennia [Guidelines on Internal Displacement]. URL : <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/IDPersons/GPUkrainian.pdf>. [in Ukr.].
12. Malynovska, O. A. Shliakhy vyrishennia problem vnutrishno peremishchenykh osib i deiaki uroky iz zarubizhnogo dosvidu [Ways to solve the problems of internally displaced persons and some lessons from foreign experience] : analitychna zapyska. Pp. 1–32. URL : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/migrac_prob1-a598d.pdf [Ways to solve the problems of internally displaced persons and some lessons from foreign experience]. [in Ukr.].
13. Kapinus, O. Ya. (2021) Osoblyvosti derzhavnoi polityky shchodo vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini [Peculiarities of state policy regarding internally displaced persons in Ukraine] : dys. ... kand. nauk z derzh. upravl. : 25.00.01 / Kharkiv. rehion. in-t derzh. upr. Nats. akad.

derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. Kharkiv, 215 p. [in Ukr.].

14. Yurydychna entsyklopediya [Legal encyclopedia] : u 6-y t. / red. kol. Yu. S. Shemshuchenko (vidp. red.). Kyiv : Ukrainiska entsyklopediya im. M. P. Bazhana, 1998. Vol. 2 : D – Y. 744 p. [in Ukr.].

15. Poriadok vyplaty kompensatsii hromadianam za vtrachene nerukhome maino u razi vidselennia abo samostiinoho pereselennia z radioaktyvno zabrudnenoj terytorii [Procedure for payment of compensation to citizens for lost real estate in case of resettlement or independent resettlement from radioactively contaminated territory] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.11.2009 № 1243. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1243-2009-%D0%BF#Text> [in Ukr.].

16. Pro osoblyvosti realizatsii prav deiakykh katehorii osib na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia [On peculiarities of the realization of the rights of certain categories of persons to universally obligatory state social insurance] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.10.2014 № 531. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/531-2014-%D0%BF#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Iryna Hrytsai. The concept of "internally displaced person" in legal science and ways of its improvement. The article deals with the study of the concept of "internally displaced person" in the legislation of Ukraine and international legal acts. The theoretical and legal approaches to the concept of "internally displaced person" were studied, its relationship with other related categories was characterized.

The article draws attention to the fact that the study of the concept of "internally displaced person", on the one hand, has a practical meaning, firstly, the specified legal category must comply with the norms of international law and be consistent with the legislation of the EU countries, secondly, the correctness of the formulation of this concept determines the peculiarities of the legal status of internally displaced persons in the state, their legal and social protection and prevention of abuse of rights. It is concluded that the concept of "internally displaced person" existing in the legislation of Ukraine fully corresponds to the terminology established in international law. Attention is drawn to the fact that this concept should be distinguished from related legal categories found in the norms of international law (refugees, a person in need of additional or temporary protection).

It has been noted that internally displaced persons are persons who have been forcibly resettled between countries for the reasons of avoiding the negative consequences of armed conflict, temporary occupation, widespread manifestations of violence, violations of human rights and emergency situations of a natural or man-made nature, and it is this definition that characterizes the peculiarities of their legal position in our state. Proposals for amendments to the legislation regarding the unified use of the term "internally displaced person" are being formulated. It is noted that the main criteria that characterize and distinguish the concept of "internally displaced person" from related legal categories are the mandatory presence of a person on the territory of the country and the reasons that forced the person to leave his permanent place of residence.

Keywords: *internally displaced person, migrant, refugees, concept, terminology, legislation, status of an internally displaced person.*